

Týždeň od 3. do 9. novembra 2019

BOŽIE SLOVO, SLZY A RADOŠŤ

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

Neh 8,1–10

ZÁKLADNÝ TEXT

Čítali z knihy Božieho zákona, odsek za odsekom, a vysvetľovali zmysel, aby ľudia chápali, čo sa čítalo. (Neh 8,8)

Nachádzame sa v situácii, keď boli dokončené jeruzalemské hradby a osadené brány. Izraeliti pod vedením Nehemiáša dokončili svoju prácu. Po dokončení hradieb zostali okolité národy v úžase a skonštatovali, že „toto dielo sa uskutočnilo s pomocou... Boha“ (Neh 6,16). Nepriatelia pochopili, že Boh Izraela je skutočný, pretože napriek mocnému odporu a nenávisti, ktorým Izraeliti čelili, dokázali dokončiť všetku prácu, čo si vytýčili. Po dokončení mestského opevnenia Nehemiáš poveril nových správco. Vedenie mesta zveril do rúk svojmu bratovi Chanánimu a za veliteľa pevnosti vymenoval Chananju. Oboch mužov vybral nie na základe príbuzenského vzťahu, ale kvôli ich dôveryhodnosti, spoľahlivosti a bohabojnosti (Neh 7,2). Hradby boli dokončené v mesiaci *elúl* (šiesty mesiac; Neh 6,15).

Čo na Izraelitov čakalo po dokončení hradieb? Nasledujúce kapitoly knihy Nehemiáš (kapitoly 8 až 10) opisujú dôležitý sled udalostí, ktoré sa odohrali v mesiaci *tišri* (siedmy mesiac, Neh 8,2). V týchto veršoch môžeme sledovať, ako sa Izraeliti rozhodli poslúchať Božie Slovo a ako sa z neho tešili.

SPOLOČNÉ ZHROMAŽDENIE ĽUDU

¹Všetok ľud do jedného sa zhromaždil na námestie pred Vodnou bránou. Vyzvali zákonníka Ezdráša, aby priniesol knihu Mojžišovho zákona, ktorý Hospodin prikázal Izraelu. ²Kňaz Ezdráš v prvý deň mesiaca priniesol zákon [Tóru] pred zhromaždenie mužov, žien a tých, ktorí boli schopní rozumieť, čo počúvajú. (Neh 8,1.2)

Uvažuj o texte Neh 8,1.2. Akú dôležitosť malo Božie slovo pre ľud? Čo by si očakával od kolektívneho počúvania Božieho slova? V čom vidíš dôležitosť takéhoto konania?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Keď Židia napokon dokončili stavbu hradieb a nastahovali sa do Jeruzalema, na začiatku siedmeho mesiaca sa zhromaždili na námestí v Jeruzaleme. Siedmy mesiac – *tišri*, bol pre Izraelitov pravdepodobne najdôležitejším mesiacom, keďže sa v ňom odohrávali viaceré sviatky – slávnosť trúbenia (príprava na Boží súd, 1. deň mesiaca), Deň zmierenia (deň súdu; 10. deň mesiaca) a slávnosť stánkov (pripomienka vyslobodenia z Egypta a Božej starostlivosti počas putovania po púšti, 15. deň mesiaca).

Zhromaždenie, o ktorom hovoríme, sa udialo prvého dňa tohto mesiaca, keď sa mala konať slávnosť trúbenia. Čítame, že „všetok ľud do jedného“ prišiel na osobitné zhromaždenie, kde sa chceli prostredníctvom počúvania „zákona“ zoznámiť so svojím Bohom a dejinami.

Ezdráš dostal pozvanie, aby pred všetkými čítal knihu Mojžišovho zákona. Na túto príležitosť vybudovali dokonca vyvýšené pódium (Neh 8,4). V texte sa nespomína nijaký konkrétny organizátor, neuvádza sa tam, že by niekoho prinútili zúčastniť sa. „Oni“ (teda ľud) vyzvali Ezdráša, aby priniesol zákon. Hebrejský text v tejto súvislosti hovorí o „Tóre“, čo je označenie pre päť Mojžišových kníh. V nich sa nachádza aj zákon, ktorý Mojžiš dostal od Hospodina na vrchu Sinaj.

Prečítaj si text 5Moj 31,9–13. Čo sa zhromaždený ľud dozvedel z tohto textu? Čo sa z toho môžeme naučiť my dnes?

Mojžiš Izraelitom povedal, že počas slávnosti stánkov sa majú stretnúť a spoločne čítať Boží zákon. Spomína pritom rôzne skupiny ľudí – mužov, ženy, deti a cudzincov, ktorí bývajú medzi nimi. Všimnite si, že tu mali pri čítaní Božieho slova svoje miesto spolu s dospelými aj deti. Mohli tak vnímať nielen to, čo Boh hovorí, ale aj úctu svojich rodičov k Bohu a jeho posolstvu.

- **Doslovné znenie textu Neh 8,1 hovorí, že sa zhromaždili „ako jeden muž“. Čo ti to hovorí o jednote medzi veriacimi?**

APLIKÁCIA

ČÍTANIE A POČÚVANIE ZÁKONA

Čítal [Ezdráš] z neho na námestí pred Vodnou bránou od svitania do poludnia pred mužmi, ženami a tými, čo boli schopní rozumieť. Pozornosť všetkých bola upriamená na Knihu zákona. (Neh 8,3)

Teraz, Izrael, počúvaj ustanovenia a právne predpisy, ktoré vás učím zachovávať, aby ste žili a mohli ste vojsť a obsadiť krajinu, ktorú vám dáva Hospodin, Boh vašich otcov. (5Moj 4,1)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Ezdráš „priniesol knihu Mojžišovho zákona“ pred celé zhromaždenie. Čo im z nej čítal? Opakoval im dookola Desatoro? Keď hovoríme o „Mojžišovom zákone“, musíme pod ním rozumieť všetkých päť kníh, od Genesis po Deuteronomium, teda celú Tóru. Samotný „zákon“ tvoril teda len časť toho, čo Ezdráš čítal. Celkom určite môžeme pod tento pojem zahrnúť aj rôzne nariadenia a príkazy, ktoré sú súčasťou „zákona“. Ide o Božie nariadenia, ktoré nám ukazujú cestu, po ktorej máme kráčať, aby sme neminuli cieľ. Keď Ezdráš čítal, ľudia sa dozvedali o svojich dejinách ako o dejinách Božieho ľudu od stvorenia až po službu Jozuu. Prostredníctvom príbehov, piesní, básní, požehnaní a zákonov sa dozvedali o zápasoch národa a Božej vernosti voči nim. Áno, Tóra obsahuje Desatoro a ostatné príkazy a nariadenia. Súčasťou Tóry je však aj rozprávanie o dejinách Božieho ľudu a o tom, ako Boh tento ľud viedol. Takýmto spôsobom spoločenstvo spoznávalo svoje korene a svoju identitu.

Uvažuj o uvedených textoch v kontexte nášho prístupu k Božiemu slovu. Čo ti môže pomôcť byť voči Božiemu slovu vnímavejší?

Neh 8,3

5Moj 4,1; 6,3.4

Joz 1,9

Žalm 1,1.2

Prísl 19,20

Ezech 37,4

Mat 17,5

Skutočnosť, že ľudia túžili počúvať Božie slovo, je veľmi pravdepodobne výsledkom Ezdrášovho pôsobenia počas predchádzajúcich trinástich rokov. Bol oddaný Božiemu dielu, vyučoval národ Božie slovo a snažil sa priniesť zmenu. Keď ľudia počuli od Ezdráša Božie slovo, vnímali ho ako živé a mocné. Výsledkom bolo, že sa vedome rozhodli počúvať Boha a riadiť sa jeho radami. Aj počas uvedenej udalosti sa teda zhromaždili, aby úctivo a túžobne počúvali Tóru a učili sa z nej.

Čím viac sa otvoríme Božiemu slovu, tým viac budeme túžiť, aby v našom živote pôsobil Boh.

APLIKÁCIA ■ Aký je tvoj osobný vzťah k Božiemu slovu? Ako sa tvoja viera v Božie slovo prejavuje v tvojom živote – ako sa riadiš tým, čo sa v ňom dozvedáš? V čom by bol tvoj život iný, keby si sa neriadil Písmom?

ČÍTANIE A VYKLADANIE BOŽIEHO SLOVA?

⁴Zákonník Ezdráš stál na vyvýšenom drevenom podstavci, ktorý na ten účel zhotovili. Vedľa neho stál po pravici Mattitja, Šema, Anája, Urija, Chilkija, Maaséja a po ľavici Pedája, Mišael, Malkija, Chášum, Chašbaddána, Zekarja a Mešullám. ⁵Ezdráš otvoril knihu pred všetkým ľuďom, lebo stál vyššie. Keď knihu otvoril, všetok ľud povstal. ⁶Ezdráš dobrorečil Hospodinovi, veľkému Bohu. Všetok ľud pozdvihol ruky a odpovedal: Amen, amen! Padli na kolena a klaňali sa Hospodinovi tvárou až po zem. ⁷Jéšua, Báni, Šérebja, Jámin, Akkúb, Šabbetaj, Hódija, Maaséja, Kelíta, Azarja, Józabad, Chánan, Pelája a leviti vysvetľovali ľuďu zákon. Ľud stál na svojom mieste. ⁸Čítali z knihy Božieho zákona, odsek za odsekom, a vysvetľovali zmysel, aby ľudia chápali, čo sa čítalo. (Neh 8,4–8)

Uvažuj o texte Neh 8,4–8. Ako na teba pôsobí tento spôsob spoločného čítania knihy zákona?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

V texte sa dozvedáme o dvoch skupinách mužov. Prvá skupina trinástich mužov (Neh 8,4) pomáhala s čítaním Božieho slova, druhá skupina trinástich (Neh 8,7) pomáhala s vysvetľovaním textu. Nemáme žiadne konkrétne informácie o tom, ako to celé v danom otvorenom priestore prebiehalo. Je možné, že prvá skupina pomáhala držať zvitky Tóry (hebrejské zvitky boli ťažké a čítajúci potreboval pomoc s ich otváraním) a pravdepodobne sa aj striedali pri čítaní. Keďže čítali od rána až do obeda, museli nájsť spôsob, ako osloviť každého zhromaždeného človeka.

Slovné spojenie „vysvetľovali zmysel, aby ľudia chápali“ (Neh 8,8) sa môže vzťahovať nielen na výklad textu, ale aj na jeho preklad. Obe možnosti sú v danom kontexte rovnako možné. Navrátilci žili v Babylone mnoho rokov (väčšina z nich sa tam pravdepodobne narodila), a preto ich hlavným jazykom bola aramejčina. Mnohí – predovšetkým mladší – mohli mať preto ťažkosti porozumieť textu v hebrejčine. Súčasne však bolo pre nich užitočné, keď spolu s textom dostávali určitý výklad súvislostí. Takéto vysvetľovanie zaiste napomáhalo to, aby text prehováral hlbšie do ich situácie a rozhodli sa aplikovať jeho posolstvo do svojho života.

Prečítaj si text Sk 8,26–38. V čom sa opísaná situácia podobá tomu, čo sa dialo v Jeruzaleme? Čo sa z toho môžeš naučiť?

- Ako protestanti veríme, že každý veriaci potrebuje osobne poznať Božie slovo a nielen slepo prijímať, čo nám niekto nahovorí – bez ohľadu na jeho postavenie alebo autoritu. Zároveň však platí, že pre nás môže byť veľmi užitočné, keď nám niekto pomôže biblický text vysvetliť. Každý z nás musí sám pre seba vedieť, čomu verí. Súčasne nám však lepšie porozumenie môže priniesť spoločné štúdium alebo výklad niekoho, kto sa danej oblasti venuje profesionálne. Aká je tvoja skúsenosť s osobným a spoločným štúdiom Božieho slova?

APLIKÁCIA

REAKCIA ĽUDU

⁹Vtedy kráľovský miestodržiteľ Nehemiáš, kňaz a zákonník Ezdráš i leviti, ktorí poučovali ľud, povedali všetkému ľudu: Tento deň je zasvätený Hospodinovi, vášmu Bohu. Nesmúťte a neplačte! Všetok ľud totiž plakal, keď počul slová zákona. ¹⁰Ďalej im povedal: Chodte, jedzte dobroty, pite sladké nápoje a pošlite niečo aj tým, čo nemajú nič pripravené, lebo tento deň je zasvätený nášmu Pánovi. Nebudte smutní, lebo robiť radosť Hospodinovi je vašim útočiskom. ¹¹Aj leviti upokojovali všetok ľud: Utíšte sa, lebo tento deň je posvätný. Nebudte smutní! ¹²Vtedy všetok ľud odišiel jesť, piť, posielat dary a poriadať veľkú radosnú slávnosť, lebo pochopil slová, ktoré mu oznámili. (Neh 8,9–12)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Keď Ezdráš otvoril Božie slovo, hebrejskú Tóru, ľudia sa postavili a Ezdráš začal dobrorečiť Bohu. Potom všetci ľudia zdvihli ruky a volali: „Amen, amen!“ (Neh 8,5.6) Napokon padli na kolená a klaňali sa Hospodinovi tvárou na zem.

Takáto reakcia nie je predpisová, ale skôr opisná. Bol to spôsob, akým odpovedali na čítané Slovo. Tieto rituály boli vyjadrením ich uctievania Boha, ktoré v sebe zahŕňalo ich telá aj mysle. Naše uctievanie Boha musí zahŕňať celú našu bytosť. Nemali by sme sa báť prejaviť nášmu Bohu a Kráľovi takú úctu a vážnosť, aká mu náleží.

Uvažuj o texte Neh 8,9–12. Prečo podľa teba ľudia po počutí Božieho slova smútili a plakali? Aká bola reakcia Nehemiáša, Ezdráša a levitov?

Keď ľudia počúvali Božie slovo, bolestne si uvedomili svoju hriešnosť. Keď sa nám Boh zjavil a my sme začali chápať, že Boh je plný lásky, dobroty, milosrdenstva a vernosti, uvedomili sme si svoju nehodnosť a zlyhania. Poznávaním Božej svätosti prostredníctvom Jeho slova začíname vidieť náš zúfalý stav v novom svetle. Uvedomujeme si, akí vzdialení sme od Božieho ideálu. Toto zistenie priviedlo Izraelitov k plaču a zármutku. Nemali však smútiť. Ako povzbudenie a poučenie zazneli slová: „Radosť Hospodinova je vašou silou.“ (Neh 8,10; Roh) Inými slovami, napriek svojim zlyháním a nedostatkom mohli dôverovať v Božiu moc.

Deň tohto zhromaždenia bol výnimočný aj tým, že pripadol na *slávnosť trúbenia* (Roš ha-šana), keď sa trúbením signalizovala dôležitosť prípravy „srdca“ na deň Hospodinovho súdu (Deň zmierenia, ktorý pripadal na 10. deň mesiaca tišri). Zvuk trúb bol volaním postaviť sa pred Hospodina a kajať sa. Kedže tento deň mal ľuďom pripomínať, aby sa obrátili k Bohu, plač a smútok boli na mieste. Ale vodcovia pripomenuli ľuďom, že keď už vykonal pokánie, Boh ich počul, a preto je teraz čas na oslavu a radosť z Božieho odpustenia.

APLIKÁCIA

- **Hriech je sám osebe desivý. Ježiš zomrel na kríži, čo bol jediný spôsob, ako nás oslobodiť spod moci hriechu a dať nám nádej na večný život. Aké emócie prežívaš, keď uvažuješ o týchto skutočnostiach?**

RADOŠŤ Z HOSPODINA

¹⁰Ďalej im povedal: Chodte, jedzte dobroty, pite sladké nápoje a pošlite niečo aj tým, čo nemajú nič pripravené, lebo tento deň je zasvätený nášmu Pánovi. Nebudte smutní, lebo robiť radosť Hospodinovi je vašim útočiskom. ... ¹³Na druhý deň sa zhromaždili predáci rodín všetkého ľudu, kňazi aj leviti k zákonníkovi Ezdrášovi, aby sa ďalej oboznámili so slovami zákona. ¹⁴V zákone, ktorý Hospodin prikázal prostredníctvom Mojžiša, našli napísané, že Izraeliti majú počas slávnosti v siedmom mesiaci bývať v stanoch... ¹⁷Tak si celé spoločenstvo tých, čo sa vrátili zo zajatia, zhotovilo stany a bývalo v nich. Izraeliti tak totiž nerobili od čias Jozuu, syna Núna, až po onen deň. Zavládla previelka radosť. ¹⁸Každodenne, od prvého až do posledného dňa, sa čítala kniha Božieho zákona. Sedem dní svätili slávnosť a na ôsmy deň sa podľa nariadenia konalo slávnostné zhromaždenie. (Neh 8,10–18)

Slová „radosť Hospodinova je vašou silou“ (Neh 8,10; Roh) nám slúžia ako pripomenutie, že je Božou vôľou, aby sme sa tešili a užívali si život. Veď napokon, nejde o hocijakú radosť. Táto radosť vychádza z toho, že poznáme Boha a realitu jeho lásky. Tešiť sa z Boha a radovať sa z jeho dobroty a zo všetkého, čo pre nás robí, je niečo, čo môžeme prežívať každý deň. Mať potešenie v Bohu nám dáva silu zvládať to, čo prichádza do nášho každodenného života.

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Uvažuj o texte Neh 8,13–18. Pokús sa zhrnúť hlavnú myšlienku týchto veršov. O čom svedčí konanie ľudu a vodcov národa? Aká bola vtedy v Božom ľude situácia?

Na druhý deň prišli za Ezdrášom predáci ľudu, aby sa z Božieho slova dozvedeli viac. Táto iniciatíva zástupcov ľudu ukazuje na ich túžbu viesť spoločenstvo čo najbližšie k Bohu. Pochopili, že ak oni sami nebudú hľadať Boha a správnu cestu, po ktorej majú ísť, nebudú môcť viesť národ k Hospodinovi.

Prečítaj si text 3Moj 23,39–43. Ako mali podľa týchto veršov ľudia prežívať sviatok stánkov? Aký bol zmysel tohto konania?

Všimni si, že text Neh 8,15 sa odvoláva na skutočnosť, že konanie ľudí bolo v súlade s tým, čo bolo *napísané*. Vidíme tu ďalší príklad ich odhodlania riadiť sa Božím slovom. Veľmi pravdepodobne si po rokoch vyhnanstva uvedomovali, kam národ priviedla neposlušnosť. V texte 3. Mojžišovej zaznievajú tieto slová: „Sedem dní sa budete radovať pred Hospodinom, svojím Bohom.“ (3Moj 23,40) Inými slovami, keď si ľudia uvedomili, že Boh im svojím konaním prejavuje milosť, milosrdenstvo a zachraňuje ich, mohli sa tešiť zo všetkých Božích skutkov.

- **Uvažuj o obrovskom dare, ktorý sme dostali v Ježišovi Kristovi, na ktorého poukazovali všetky hebrejské sviatky. Ako sa môžeme naučiť radovať v Hospodinovi aj uprostred ťažkostí a bolestných skúšok? Prečo je dôležité chváliť Boha aj v ťažkých časoch?**

APLIKÁCIA

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Proroci a králi* si prečítaj kapitolu „Čítanie z knihy Božieho zákona“.

„Teraz musia veriť Božím zaslúbeniam. Boh prijal ich pokánie; teraz sa smú radovať z istoty, že hriechy im boli odpustené, a môžu sa tešiť z Božej priazne. ... Každý úprimný návrat k Bohu prináša do života trvalú radosť. Len čo sa hriešnik podriadi vplyvu Ducha Svätého, spozná rozdiel medzi vlastnou hriešnosťou a svätosťou veľkého Znalca ľudských srdc. Poznáva, že je síce odsúdeným hriešnikom, ale že si nemusí zúfať, lebo sa môže spoľahnúť na istotu odpustenia svojich vín. Smie sa radovať nielen z vedomia odpustených hriechov, ale aj zo (353) stálej lásky odpúšťajúceho nebeského Otca. Božia sláva spočíva práve v tom, že hriešnych kajúcnych ľudí prijíma do svojho láskyplného náručia, že im obväzuje rany, očisťuje ich od hriechov a odieva ich rúchom spásy.“ (PK 668; PK /sk/ 353.354)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Za akých okolností môžeme prežívať „Hospodinovu radosť“ (Neh 8,10) ako svoju silu? Čo môžeme urobiť preto, aby sme mohli prežívať Božiu moc a jeho odpustenie v našich životoch?
2. Ako môžeme nájsť vyváženosť medzi zármutkom nad vlastnými hriechmi a radosťou v Hospodinovi? Nie je medzi týmito dvomi postojmi rozpor? Akú odpoveď môžeme nájsť v zákone a v evanjeliu? (Pozri Rim 3,19–24)
3. Nehemiáš hovorí ľudu: „Chodte, jedzte dobroty, pite sladké nápoje a pošlite niečo aj tým, čo nemajú nič pripravené, lebo tento deň je zasvätený nášmu Pánovi. Nebudte smutní, lebo robiť radosť Hospodinovi je vašim útočiskom.“ (Neh 8,10) Izraeliti mali jesť a piť a poslať niečo aj tým, čo nemali nič pripravené, pretože „tento deň je zasvätený nášmu Pánovi“. Ako v tomto kontexte rozumiete slovu „zasvätený“?